

Kaisa Karvonen ja Maria Poskiparta

ELÄIMESTÄ TUKEA

Eläimen ja nuoren vuorovaikutus

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Maaliskuu 2012

TIIVISTELMÄ

Yksikkö	Aika	Tekijä/tekijät
Humanistinen ja kasvatustila, Ylivieskan yksikkö	19.3.2012	Kaisa Karvonen Maria Poskiparta
Koulutusohjelma		
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi		
Eläimestä tukea – Eläimen ja nuoren vuorovaikutus		
Työn ohjaaja	Sivumäärä	
KT Reetta Leppälä	41+3	
Työelämäohjaaja		
<p>Tutkimuksemme tarkoituksena oli tutkia eläinten eri merkitystä nuorten hyvinvoinnille. Tutkimuksessamme selvitimme mitä eri merkityksiä eläimillä on nuorille ja miten eri keinoin eläimiä voidaan käyttää nuorten tukena. Halusimme tuoda eläinten tuoman tärkeän avun nuorille esille tutkimuksessamme.</p> <p>Kyselyiden avulla selvitimme eläinten kokonaisvaltaista merkitystä nuorille. Päätimme toteuttaa kyselyt nuorisotyön eri ammattilaisille, koska koimme heidän osaavan tarkastella ammattilaisina paremmin eläinten merkitystä nuorille, kuin itse nuorten. Lisäksi heidän oli hyvä peilata asioita nyt jo aikuisiällä, että miten he ovat kokeneet eläimet itse nuoruudessaan. Kyselyihimme valikoimme kymmenen eri nuorisotyön ammattilaista, joilla oli kaikilla myös vankka kokemus eläinten parissa. Kyselyn toteutimme loppuvuodesta 2011. Kysyimme mitä apua ja tukea he ovat eläimiltä itse aikoinaan saaneet. Heillä on kaikilla hyvä kosketuspinta eläimiin ja nuoriin, joten koimme heidät erittäin hyväksi vastaajiksi kyselyymme. Kyselyiden avulla selvitimme miten nuorisotyön tekijöiden mielestä eläimet merkitsevät nuorille. Heidän avullaan saimme pohtia miten eläimet toimivat tukena nuorille, voiko eläin saada nuoren voimaan paremmin, mitä hyötyä eläimistä on ylipäätään nuorille, sekä miten he näkevät eläinten vaikuttavan nuoriin.</p> <p>Tutkimusten tulosten perusteella eläimistä on paljon hyötyä nuorille. Ne tuottavat nuorelle iloa, hyvää oloa, toimivat tukena nuorille, ovat nuorten ystäviä, sekä opettavat heille vastuuta. Tutkimuksen perusteella eläin voi toimia tukena nuorelle.</p> <p>Halusimme työssämme etsiä myös Raamatullista ja teologista pohjaa ihmisen ja eläimen väliselle läheiselle suhteelle.</p>		
Asiasana		
vuorovaikutus, hyvinvointi, ekoteologia		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date 19.3.2012	Author Kaisa Karvonen Maria Poskiparta
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis Support from a animal – human-animal bond		
Instructor Ed.DReettaLeppälä	Pages 41+3	
Supervisor		
<p>The aim of our study was to investigate the meaning of the animals for youngsters well-being. In our research we found out that what kind of different purposes animals can give for youngsters and how many different ways there is that how animals can support young people. We wanted to show how important animals can be for a youngster. With the questionnaire we investigated that what kind of comprehensive effect animals can give for youngsters. We decided to do the questionnaires for ten professionals who works with children and youngsters and also have a good experience with animals. We thought that the professionals would have a better reflection to this matter either than youngsters themselves. They had had animals with themselves in their time when they were young and also they have worked for a many years with youngsters and animals, for each and together. Ten youth workers did the questionnaire at the end of year 2011. We asked from them that what kind of support and help they had get from animals. Also we asked from them that what animals can do to a youngster. What kind of help they can give for a teenager. With the help of the professionals we got to think that how animals can support youngsters to feel better and happier. Also we got to think how professionals see that animals effects for youngsters well-being and overall what kind of help animals can give for a youngsters.</p> <p>Based on the findings of the thesis paper, animals effects very positively to a youngster. Animals bring joy, positive feelings and support to a youngster. Also the research revealed that animals are really good friends for a youngster and animals also teach responsibility for a youngster. Based on the findings of the thesis paper animals can be a support for a youngster. In our study we also investigated the theological and Biblical basis of human-animal bond. We also investigated ecotheology.</p>		

Key words

interaction, well-being, ecotheology

ESIPUHE

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen keväällä 2011, mutta saimme sen valmiiksi vasta keväällä 2012 erinäisten esteiden takia. Yhteistyömme sujui hyvin ja työnjako eri aiheiden välillä ei aiheuttanut erimielisyyksiä. Molempien motivaatioon vaikutti tosin työ, jonka ohella ei aina niin kauheasti jaksanut opinnäytetyötä ajatella. Myös eri paikkakunnilla asuminen toi oman haasteensa työn tekemiseen ja toteuttamiseen. Onneksi meitä oli kuitenkin kaksi, sillä yksin olisi ollut vielä vaikeampi saada työtä puristettua valmiiksi. Vaikeudet ja ongelmat saattoi aina jakaa toisen kanssa, se oli helpottavaa.

Työnjakomme jakautui suurin piirtein niin, että Kaisa kirjoitti teorian kaikesta yleisestä ja Maria keskittyi kirjoittamaan Raamattuun liittyvää teoriaa.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
ESIPUHE
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 ELÄIMESTÄ TUKEA	2
2.1 Ratsastusterapia.....	2
2.2 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta	5
2.3 Kaverikoiratoiminta	9
3 ELÄIMEN KANSSA	12
3.1 Ihmisen ja eläimen välinen suhde.....	12
3.2 Ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus	14
3.3 Eläimet ja nuori	17
3.4 Kokemus	19
4 JUMALA, ELÄINTEN YSTÄVÄ	22
4.1 Eläinsuojelu.....	23
4.2 Ekoteologia.....	26
5 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUSMENETELMÄ	29
5.1 Tutkimusongelmat.....	29
5.2 Tutkimusmenetelmä	30
5.3 Tutkimuksen luotettavuus	30
6 TULOKSET	32
6.1 Eläin tukena.....	32
6.2 Nuori ja eläin	34
7 POHDINTA	38
LÄHTEET	40

LIITTEET

1 JOHDANTO

Meille molemmille eläimet ovat isossa roolissa elämässämme, joten päätimme siksi valita tutkimuksemme aiheeksi eläinten toimimisen nuorten tukena. Olemme itse huomanneet, että eläimet voivat vaikuttaa ihmisen henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin suuresti. Itse toivoisimme eläimiä käytettävän nuorten tukena useammin kuin nyt. Toivomme tutkimuksemme tuovan uusia näkökulmia eläinten tuomaan kokonaisvaltaiseen vaikutukseen. Päätimme tutkia kuinka eri eläimet vaikuttavat nuorten hyvinvointiin.

Tutkimme myös miten eläimet ilmenevät Raamatussa, koska eläimet ovat jo kautta aikain kuuluneet osaksi ihmisen elämää. Ja löytyykö Raamatusta tai teologiasta pohjaa ihmisen ja eläimen väliselle läheiselle suhteelle.

Niin kuin luomiskertomuksessakin sanotaan, Jumala teki villieläimet, karjaeläimet ja erilaiset pikkueläimet, kaikki eläinten lajit. Ja Jumala näki, että niin oli hyvä.(1.Moos. 1:25).

Kerromme työssämme eläinten eri tukimuodoista ja missä kaikessa niitä voidaan käyttää nuorten apuna. Käsittelemme eläinten vaikutusta nuoriin niin henkisellä kuin fyysiselläkin puolella.

Nuorisotyön ammattilaisille suunnatulla kyselyllä selvitimme eläinten tuomaa kokonaisvaltaista positiivista merkitystä nuorisotyössä ja nuorten parissa.

2 ELÄIMESTÄ TUKEA

Eläinten tuomat erilaiset myönteiset vaikutukset ihmisen hyvinvointia ajatellen perustuvat pitkälti niiden rauhoittaviin kykyihin. Tuntuu, että ne aistivat ihmisestä hyvin erikoisiakin asioita, joita toinen ihminen ei välttämättä huomaa ollenkaan. Eläimen koskettaminen ja läsnäolo tuo monelle lohtua ja tukea. Eläimet tuovat myös ihmisille hyvää mieltä ja positiivista elämänasennetta. Ne piristävät päivää. Eläimen tuomaa tukea korostaa myös se seikka, että eläin on niin luotettava. Eläimen antama tuki ja lohtu on jatkuvasti saatavilla. Tähän voi turvautua aina, vaikka ihmissuhteissa olisikin ongelmia. (Kranni 2012.)

Osaltaan kommunikointia eläinten kanssa helpottaa se asia, että eläinten kanssa ei tarvita sanoja. Vuorovaikutus tapahtuu ruumiinkielellä, joka saattaa olla monessa tapauksessa itse sanoja ja puhetta aidompaa ja todellisempaa. Keskeinen ero ihmisiin on myös se, ettei eläin arvioi ihmistä ulkonäön tai sosiaalisen aseman perusteella. Eläin suhtautuu kaikkiin ihmisiin tasavertaisesti. Niiden kanssa on helppo olla. Erilainen eläinavusteinen toiminta tuo ihmiselle virikkeitä, nostaa elämänlaatua ja parantaa ihmisen hyvinvointia. (Kranni 2012.)

2.1 Ratsastusterapia

Jo antiikin ajoilta lääketieteen kirjat suosittelivat Hippokrateen johdolla ratsastusta terveyden edistämiseksi. Eritoten Hippokrates mainitsee ”ratsastuksen parantavan rytmin”, jolla hän tarkoitti sen tunne-elämää harmonisoivaa vaikutusta, sekä puhtaasti siitä saatavaa fyysistä hyötyä. (Rautiainen 2011, 10.)

Suomessa ratsastusterapia on toiminut yli 20 vuoden ajan. Se on vakiinnuttanut paikkansa suomalaisten kuntoutusmuotona. Ratsastusterapia tukee asiakkaita in-

tegroitumaan normaalielämään, koska terapia toteutetaan toiminnallisessa avoimessa ympäristössä. (Rautiainen 2011, 10.)

Kuntoutuksen menetelmien kehitys liikahti eteenpäin toisen maailmansodan jälkeen. Yhtenä kuntoutuksen muotona vammautuneilla sotilaille käytettiin ratsastusta. Kun tuloksia alkoi heidän kuntoutuksessaan syntyä, niin ratsastusta alettiin käyttää lääkinnällisenä kuntoutuksena myös CP-vammaisille ja MS-potilaille. Euroopassa tätä kuntoutusmuotoa alettiin kutsua hippoterapiaksi. Ratsastus toimi siinä motoriikan tukena. Myös oppimishäiriöisten, kehitysvammaisten ja erilaisista psyykkisistä ongelmista kärsivien kanssa huomattiin hevosten kuntouttava vaikutus. Tämän myötä kehittyi pedagoginen ratsastus ja vikellys. Siinä ratsastus toimii kasvatuksen tukena. Eurooppalaista mallia on hieman kehitetty Suomessa ja siinä pyritään hoitamaan ihmistä niin, että mielen ja kehon tasapaino säilyy. (Selvinen 2011, 14.)

Suomalaisessa ratsastusterapiakoulutuksessa opiskellaan niin hippoterapiaa kuin pedagogista ratsastustakin. Ratsastusterapiassa tehdään yhteistyötä asiakkaan, hevosen ja ratsastusterapeutin kanssa. He yhdessä miettivät kuntoutujalle yksilöllisen kuntoutumissuunnitelman ja tekevät töitä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Terapialla on niin kasvatuksellisia kuin psykologisiakin tavoitteita. Tällöin kohderyhminä ovat erityisesti henkilöt, joilla on jonkinlaisia psyykkisiä tai sosiaalisia ongelmia. Joillakin potilailla saattaa olla myös ongelmia mielenterveyden kanssa tai sitten he ovat joillain tavoin liikuntavammaisia. Joillakin saattaa olla vaikeuksia käyttäytymisen säätelyssä ja ratsastusterapiaa voi käyttää apuna myös siihen. (Selvinen 2011, 14.)

Ratsastusterapeutin täytyy olla herkkä ja hänen täytyy osata tulkita ammattitaitoisesti ratsastajan ja hevosen välistä vuorovaikutusta, jotta terapia auttaa saavutta-

maan halutut tulokset. Ratsastusterapian tarkoituksena ei siis ole opettaa asiakasta ratsastamaan taitavammin, vaan siinä hevosta apuna käyttäen opitaan oman kehon, mielen ja käyttäytymisen hallintaa. Terapiassa tulee olla aina tavoitteita, sekä sen tulee kuntouttaa asiakasta. Hevoseen on helppo ottaa kontakti, koska se on hyvin sosiaalinen ja yhteistyöhaluinen eläin. Hevosen kanssa toimiminen on paljolti ja täten se motivoi jatkamaan yhteistyötä. (Suomen ratsastusterapeutit ry 2010.)

Kävellessään hevonen välittää ratsastajaan noin 100 symmetristä, rytmistä ja moniulotteista liikeimpulssia minuutissa. Ne ovat hyvin samantyyppisiä kuin ihmisen kävelyssä. Hevoseen ja sen liikkeisiin yhdistettäessä lämpö, joka on noin 1,5 astetta lämpimämpi kuin ihmisen ruumiinlämpö, saadaan aikaan vaikutus, jota on mahdotonta jäljitellä millään muilla keinoin. Liikkuessaan hevosen liike vaikuttaa ihmiseen tunto-, tasapaino- ja liikeaistijärjestelmien kautta. Näiden aistimusten kautta tietoisuus omasta kehostamme paranee ja tällöin liikkeiden suunnittelu ja taitavuus paranevat. Lisäksi ratsastusterapia talliympäristöineen mahdollistaa monipuolisia hajua-, kuulo- ja näköaistikokemuksia. (Suomen ratsastusterapeutit ry 2010.)

Ratsastusterapiaa käytetään nykyään yhä enemmän psyykkisen kuntoutuksen tukena. Tällöin korostuu hevosen luontainen herkkyys tunteille ja täten se avaa mahdollisuudet käyttäytymismallien ja tunteiden peilinä ja tulkkina. (Suomen ratsastusterapeutit ry 2010.)

Ratsastusterapia ei siis pelkästään lisää vain kuntoutujan fyysistä toimintakykyä, kuten hippoterapia, vaan se myös kohentaa kuntoutujan psyykkisiä valmiuksia ja mielen tasapainoa. Terapiaan kuuluu oleellisena osana hevosen hoitaminen ja hel-

liminen, sekä samalla hevosen käyttäytymistä seurataan. Mahdollisuuksien mukaan kuntoutujan ohjelmaan sisältyy myös tallityöt. (Kaski 2001, 7.)

Kun ihminen saa puuhailla hevosen kanssa ja huolehtia siitä, niin hän saa positiivisia kokemuksia, sekä huomaa että hänen toimintansa johtavan tiettyyn, tarkoitettuun tulokseen. Ihmisen saadessa yhä enemmän näitä kokemuksia ja positiivista palautetta, hänen minäkäsityksensä jäsentyy yhä selkeämmäksi. (Murcia, de San Roman, Galindo, Alonso & González-Cutre 2008, 23-31.) Minäkäsitys liittyy myös kiinteästi kaikenlaiseen oppimiseen. Opittaessa uusia tietoja ja taitoja, samalla opitaan aina myös jotain itsestä. Opitaan muun muassa, että millaisia me olemme, mitä me osaamme ja mihin me pystymme. Minäkäsitys siis liittyy hyvin olennaisesti motivaatioon ja on täten sidoksissa myös psyykkiseen hyvinvointiin. Tämän seikan takia ratsastuksen ohella, myös kaikenlainen muu tallitoiminta kohentaa ihmisen mielialaa positiivisella tavalla. (Sandström 2010, 32.)

Ratsastusterapia kuuluu Kelan korvattavien kuntoutusmuotojen piiriin. Tällä on ollut suuri merkitys suomalaisen ratsastusterapian kehityksessä. (Selvinen 2011, 18.)

2.2 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta

Yleisellä tasolla puhuttaessa hevostoiminta jo itsessään, eli kaikki hevosiin liittyvä, ratsastus, tallitoiminta, kilpaileminen on todistetusti syrjäytymistä ehkäisevää ja kuntouttavaa (Suomen Ratsastajainliitto 2006).

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on lasten ja nuorten sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemista. Lisäksi sen avulla voidaan kuntouttaa jo syntyneitä vaurioita hevosten kanssa tapahtuvan yhteisöllisen toiminnan avulla. Siinä hevostoiminta

yhdistetään sosiaalipedagogiikan perinteeseen ja ajatteluun eri ajatuksin ja toimintatavoin. (Koistinen 2005, 5.)

Keskeistä tässä hevostoiminnassa on erittäin tiivis vuorovaikutus ihmisen ja hevosen välillä, sekä taustalla oleva talliyhteisö, jossa toiminta tapahtuu (Elmeranta 2007, 18).

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tärkeimmät periaatteet ovat yhteisöllisyys, toiminnallisuus, elämyksellisyys ja toiminnan kokonaisvaltaisuus sekä turvallisuus (Suomen Ratsastuspedagogit ry 2007). Synonyymina sosiaalipedagogiselle hevostoiminnalle voidaan käyttää termiä, talliyhteisöpedagogiikka. Sosiaalisia taitoja, joita opitaan talliympäristössä, voidaan nimittäin käyttää muuallakin kuin tallilla. Talliympäristö on kuin jonkinlainen pienoismalli yhteiskunnasta. (Okulov 2005.)

Lastensuojelun piirissä hevostoiminta on erittäin suosittua. Isojen hevosten asettamat rajat opettavat lapsille ja nuorille vuorovaikuttamista ja vastuunottamista eri asioista. Hevosten kanssa toimiminen lisää myös itsetuntoa. Hevostoiminnan yhteisöllisyyden kautta opetellaan samalla normaalin elämän pelisääntöjä. (Okulov 2005.)

Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa toiminnallisuudesta puhuttaessa, tarkoitetaan kaikkea käytännön työtä, jota tehdään hevosten kanssa. Oli kyse sitten tallitöistä tai ratsastamisesta. Yhdessä tekeminen on tärkeintä, taka-alalle jää kaikki muu. Siinä tehdään yhdessä töitä hevosten hyvinvoinnin eteen. Se kannustaa. Kokeilemalla ja tekemällä lapset ja nuoret saavat onnistumisen kokemuksia, ja niiden myötä on helpompi oppia ja muistaa asioita. Silloin kun asiat oivalletaan itse, ne myös jäävät paremmin mieleen. Erittäin tärkeää onkin, että etenkin alussa mukana

on aikuinen neuvomassa, jotta varmistetaan onnistuminen ja positiivisuus hevos-toiminnassa. (Sivula 2004, 7.)

Monissa käyttäytymishäiriöistä kärsivien nuorten yksiköistä on eläimiä, sekä erityisesti hevosia. Heille ei suositellakaan välttämättä koiria ja kissoja lemmikkieläimiksi, vaan hevosia, sillä ne tarjoavat nuorille enemmän virikkeitä ja eri harrastusmahdollisuuksia. Hevonen saa myös aikaan nuorissa erilaisia motivaatioita, ja näiden avulla voidaan käynnistää erilaisia oppimisprosesseja. Lapsi tai nuori saa tätä kautta taitoja, joita hän voi siirtää muillekin elämänaloille. Aina hevosella ei tarvitse ratsastaa, vaan sen kanssa voi puuhata paljon muutakin. Tallitöitä on monenlaisia. Mikään muu eläin, kuin hevonen ei tarjoa näin monipuolisia mahdollisuuksia nuorelle, ja ne ovat nuorelle todella tärkeitä sosialisatioprosessin aikaansaamiseksi. (Baum 1987, 42-43.)

Talliyhteisö on nuoren kannalta yksi tärkeä sosiaalistava toimintaympäristö ja se voi toimia kasvattavana ympäristönä. Muita tällaisia ympäristöjä ovat nuorelle muun muassa perhe, koulu ja erilaiset kerhot. Terminä talliyhteisö on vielä melko tuntematon, ja sen merkitystä terveyttä edistävänä toimintaympäristönä nuorelle ei ole vielä tutkittu kauheasti. Nimenomaan terveyttä edistävänä ympäristönä, se tarjoaa paljon erilaisia mahdollisuuksia. (Rainio 2006.)

Puhuttaessa sosiaalipedagogisesta talliyhteisöstä, sillä tarkoitetaan nimenomaan kasvatuksellista ja pedagogista yhteisöä. Yhteisöllä on tavoitteena selkeä sosiaalipedagoginen toiminta. Yhteisö toimii avoimesti ja se on vuorovaikutuksellinen. Erittäin tärkeä asia tässä yhteisössä on, että läsnä on ohjaava aikuinen. Ympäristöllä vallitsevan muun ympäristön kanssa toimitaan tiiviissä yhteistyössä. (Koistinen 2005, 5.)

Teoreettisesti ajateltuna talliyhteisöllä on oivat mahdollisuudet vaikuttaa nuorten psyykkiseen ja sosiaalisen selviytymisen kehitykseen, terveyteen ja elämänhallintaan. Korvaamaton apu tässä on myös vertaistuki ikätovereilta, kun harjoitellaan erilaisia sosiaalisia taitoja. Tällainen yhteisöllinen toiminta voi parhaimmillaan ehkäistä muun muassa syrjäytymistä. Nuorelle hevosesta vastuun ottaminen voi auttaa nuorta itsenäistymisessä ja näiden positiivisten kokemusten kautta itseluottamus kasvaa. Nuorelle talliyhteisö voi tarjota sillan muuhun ulkomaailmaan ja antaa myös jatkuvuuden sekä turvallisuuden tunteen. Taitoja tallilla opitaan niin ihmisiin, eläimiin, itseen ja tunteisiin liittyen. Kasvatustyötä siis toteutetaan samalla tavoin kuin muissakin toimintaympäristöissä. Nuorta autetaan löytämään oma identiteettinsä. (Rainio 2006, 13-14.)

Pitää kuitenkin muistaa, että kaikki talliyhteisöt eivät kasvata sosiaalisuuteen. Niin kuin kaikkialla, myös hevosityhteisöissä on myös huonommin toimivia talliyhteisöjä. Ne eivät tue lasten ja nuorten kasvua terveellä tavalla. Joissakin talliyhteisöissä ajatellaan, ettei lasten ja nuorten sosiaalinen tukeminen ole heidän tehtävänsä. Paljon riippuu ihan siitä, että miten tallinpitäjä ajattelee sosiaalisesta tukemisesta ja miten se näkyy käytännössä. Tallin toimintakulttuuri syntyy juuri tästä ja se heijastuu olennaisesti yhteisön toimintaan. (Koistinen 2005, 6.)

Yleisesti ajatellaan, että ratsastus on ainoastaan kilpailu- ja urheilupainotteista toimintaa. Tosiasiassa hevostoiminta on lapsille ja nuorille ensisijaisesti yhteisöllistä toimintaa, johon olennaisesti liittyvät hevoset. Tämä on monelle vain harrastusta suurempi asia, niin mieluinen, että siitä voi tulla jopa terveellä tavalla riippuvaiseksi. Monelle lapselle ja nuorelle talliyhteisö voi olla se ainoa yhteisö, johon he kuuluvat tiiviisti perheensä ohella. Joillekin se antaa paljon voimaa jaksaa eteenpäin. Tallitoiminta on kokonaisuudessaan erittäin kokonaisvaltaista ja osallista-

vaa, siihen voi osallistua monessa eri roolissa. Tällä tavoin hevosharrastus eroaa monesta muusta harrastuksesta. (Koistinen 2005, 3-4.)

2.3 Kaverikoiratoiminta

Kaverikoiratoiminta on vapaaehtoistoimintaa, jolla pyritään koiran avulla tuomaan elämyksiä ja iloa ihmisille, jotka eivät itse pysty koiraa pitämään. Koirakot vierailevat koiriensa kanssa erilaisten kohderyhmien luona, kuten esimerkiksi lasten, kehitysvammaisten ja vanhusten luona. He käyvät koirien kanssa muun muassa erilaisissa laitoksissa, kouluissa, päiväkodeissa ja päiväkeskuksissa. Pyyteetön toiminnan tavoitteena on ihmisten piristäminen ja ilahduttaminen. (Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminnan kurssimateriaali 2008.)

Kaverikoiratoiminnan kaltaista toimintaa harjoitetaan muuallakin maailmassa kuin Suomessa. Toiminta perustuu siihen, että koira pelkällä läsnäolollaan ja huomion antamisellaan saa asiakkaassa aikaan monia positiivisia vaikutuksia. Kaverikoiratapaaminen ei kuitenkaan ole minkäänlaista terapiaa, vaikka monesti tilanne saattaakin asiakkaalle olla terapeutin. Koirien ohjaajat eivät ole koulutettuja ammattilaisia, joten tämän takia kaverikoiratoiminnan yhteydessä ei ikinä käytetä terapia- sanaa. Motiivina koiranomistajalla kaverikoiratoimintaan lähdettäessä tulee olla aito halu jakaa oman koiran terapeutitset vaikutukset, ystävyys, sekä koiran pyyteetön huomio jonkun sellaisen henkilön kanssa, joka ei voi pitää omaa koiraa. (Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminnan kurssimateriaali 2008.)

Koiran ja asiakkaan mahdollista vahvaa ystävyysidettä tulee jatkossa vaalia ja pitää yllä, mahdollisesti jopa asiakassuhteen loppuun asti. Kuitenkaan kaikki asiakkaat eivät välttämättä pidä koirista. Sitä ei silloin asiakkaan luokse viedä. Kaikki

ihmiset eivät pidä koirista tai voivat pelätä niitä. Koirakäynnit tehdään aina asiakkaan ehdoilla. (Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminnan kurssimateriaali 2008.)

Muun muassa USA:ssa ja joissakin Euroopan maissa on kaverikoiria. Suomeen toiminta on muodostunut vuonna 2001. Ihan ensimmäinen kaverikoirakurssi järjestettiin Paimiossa vuonna 2001. Ihan varsinaisesti kaverikoiratoiminta käynnistyi kuitenkin Salpausselän kennelpiirin alueella, jossa aloitti toimintansa kaverikoiratoiminnan pilottiryhmä. Tämän jälkeen toiminta on vähitellen laajentunut. Nyt kaverikoiratoimintaa on jo useassa kaupungissa ympäri Suomea. Kun toiminta on vähitellen laajentunut, niin ihmisten kiinnostus kaverikoiratoiminnasta on myös lisääntynyt. Kaverikoirat ovat myös usein lehdissä sekä televisiossa. (Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminnan kurssimateriaali 2008.)

Uudella paikkakunnalla, jossa ei vielä ole kaverikoiratoimintaa voidaan käynnistää toiminnan koulutus olemalla yhteydessä Kennelliiton kaverikoiravastaavaan. Kasaan on pitänyt saada vähintään 30 koirakkoa, jotta kurssi voidaan järjestää. Kennelliiton kurssilla koulutetut koirakot muodostavat alueellisia toimintaryhmiä. Koirakko osallistuu siis oman ryhmänsä järjestämiin tapaamisiin ja vierailuihin. Jotkut kokeneemmat kaverikoirat saattavat käydä tapaamassa myös yksittäisiä asiakkaita ohjaajansa kanssa, esimerkiksi menemällä hänen kanssaan kävelylenkille. Toimintaryhmät itse etsivät vierailukohteensa ja sopivat vierailuista. Koirien kohdalla ollaan aina tarkkoja siitä, että ei tehdä liian tiheitä vierailuja ja siten aiheuteta koiralle stressiä. Koirakon suositeltu vierailukerta on kerran viikossa. (Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminnan kurssimateriaali 2008.)

Toiminta on kaikkien osalta vapaaehtoista toimintaa. Siitä ei makseta kenellekään palkkaa. Kaverikoirien vierailut ovat aina maksuttomia. Kennelliiton kaverikoirat tunnustetaan oranssista huivista sekä omistajan nimikyltistä. Kaverikoiran nimike

on rekisteröity tuotemerkki. Sitä ei voi siis käyttää muut kuin Kennelliiton ryhmissä toimivat kaverikoirat. (Suomen Kennelliiton Kaverikoiratoiminnan kurssimateriaali 2008.)

3 ELÄIMEN KANSSA

Ennen ihmiset hyötyivät eläimistä pääosin toisin kuin nykypäivänä. Eläimet olivat ennen lähinnä ihmisten ravintoa ja lämmikettä, nykypäivänä ne ovat yhä enemmissä määrin ihmisten seuralaisia. Nykyään ajatellaan yhä enemmän eläintenpidon eettisyyttä ja sitä onko lemmikkieläinten pitäminen aina oikein vai onko se pelkästään ihmisten itsekkyyttä. Eläinten teollinen tuottaminen ja kasvattaminen ihmisen ruoaksi herättää vähän väliä voimakasta keskustelua, että onko se oikein vai ei. Joka tapauksessa eläin tuo ihmiselle monessa muodossa erilaista hyötyä, mielihyvää ja apua.

3.1 Ihmisen ja eläimen välinen suhde

Ihminen kesytti eläimiä jo tuhat vuotta sitten ruoakseen ja vaatteikseen. Kaupungistumisen ja teollistumisen myötä alkunsa sai vähitellen myös lemmikkieläinten pitäminen. (Beck & Katcher 1996, 66.)

Läpi historian eläinten arvo on määräytynyt kuitenkin niiden hyödyllisyyden perusteella. Nykypäivänä käytämme eläimiä eri tehtävissä enemmän kuin koskaan ennen, ja määrittelemme ne niiden käyttötarkoituksen perusteella. Länsimaissa eläimet jaotellaan tuotantoeläimiksi, turkiseläimiksi, koe-eläimiksi, luonnonvaraisiksi eläimiksi ja lemmikkieläimiksi. Jokaiseen näihin luokkaan liittyy toisinaan hyvin erilainen eläinkuva ja moraalinen arvo. Esimerkiksi lemmikkieläimet määritellään erityisesti niiden luonteen perusteella. Perhekoiraa voidaan kuvailla uskolliseksi luonteeksi. Nykypäivänä lemmikkieläimen suurin tehtävä onkin tarjota ihmiselle läheisyyttä ja rakkautta. (Aaltola 2004, 21-23.)

Vaikka lemmikkieläimiä on pidetty jo pitkään, ihmisen ja eläimen välistä vuorovaikutussuhdetta ja niiden tuomaa fyysistä ja emotionaalista hyötyä, on vasta hiljattain ruvettu tutkimaan. Termi "human-animalbond" otettiin varsinaisesti käyttöön vuonna 1979, vaikka sitä oltiin jo käytetty aiemmin. Termillä tarkoitetaan tutkimuksen perusteella selvinnyttä seikkaa ihmisen ja eläimen välisestä vahvasta psykologisesta ja emotionaalista kiintymyksestä. (Barker 1999, 11.)

1980-luvulla eläinten suosion kasvaessa terveydenhuollon palveluissa, ammattilaisten keskuudessa heräsi tarve määritellä lemmikkiterapia tarkemmin. Lopulta ensimmäiset kokonaisvaltaiset käytännön normit kehiteltiin 1990-luvulla. Siitä lähtien käytössä ovat olleet termit eläinavusteinen terapia (Animal-Assisted Therapy) ja eläinavusteinen toiminta (Animal-Assisted Activities). Eläinavusteisella terapialla tarkoitetaan sitä, kun ammattilainen käyttää eläimiä apuna työssään. Eläinavusteisessa toiminnassa eläimet voivat esimerkiksi vieraila vapaaehtoisten kanssa ihmisten luona heitä piristämässä. (Hines & Fredrickson 1998, 53.)

E erityisesti eläinten terapeuttisesta vaikutuksesta hyötyvät fyysisesti ja henkisesti kehitysvammaiset, sosiaalisesti huonosti sopeutuvat henkilöt, kroonisesti sairaat, sekä ikääntyneet ja lapset. Ihmisten peruskäyttäytymiseen kuuluu tarve positiivisesta vuorovaikutuksesta. Joskus kuitenkin ihmisillä esiintyy normaalia voimakkaampaa huomionhakuisuutta, joka voidaan korvata ihmisen ja eläimen vuorovaikutuksella. Lemmikit tarjoavat vastavuoroista huomiota ja ne voidaan näin ollen nähdä terapeuttisina välittäjinä, jos huomio on henkilöllä mahdollisesti puutteellista. (Odendaal 2002, 50.)

3.2 Ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus

Hevonen herättää jo pelkällä olemuksellaan ihmisessä erilaisia tunteita sekä mieli- ja muistikuvia. Monelle ihmiselle herää tunteita jo pelkästä hevosen näkemisestä. Ihminen saattaa olla hevosesta joko kiinnostunut, ihastua siihen tai hänellä herää halu päästä kosketuksiin hevosen kanssa. Toisaalta hevonen voi myös epäilyttää, luoda arkuutta tai sitten ihminen voi myös pohtia, että jaksako hevonen kantaa häntä selässään tai välittääkö se ihmisistä mitään. (Rokka 2011 82-83.)

Ihmisen ja hevosen välinen vuorovaikutus perustuu lähinnä kehonkieleen sekä liikkeisiin ja kosketukseen, joita ihminen käyttää. Hevonen taas tulkitsee näitä ihmisen tekemiä asioita ja vastaa niihin omalla käytöksellään ja liikkeillään. Kehonkielellä vaikuttamista hevoseen voi harjoitella ja vahvistaa. Harjoittelemalla vuorovaikutuksen onnistuminen vaikuttaa myös mieleen. Tietenkin edellytyksenä on aina, että hevonen on terve ja käyttäytyy lajityypillisesti ihmisen kanssa toimiessa. Hevonen on taitava aistimaan ihmisen eri tunnetiloja. Siihen, millä tavoin ihminen kokee ja minkälaisen merkityksen hän antaa hevoselle, vaikuttavat hänen tiedostamattomat tulkintansa, uskomuksensa sekä mielikuvansa. (Rokka 2011, 82-83.)

Lapsilla on perusluonteessaan inhimillinen tarve kiintymykseen eläimiä kohtaan. He haluavat ottaa kontaktia eläinten kanssa, he haluavat rakastaa niitä ja haluavat, että eläimetkin rakastaisivat heitä. Eritoten kotieläimet saavat lasten keskuudessa aikaan elämäniloisen ja kotoisan tunnelman. Lapset, joilla saattaa olla jotain erityistarpeita- tai ongelmia nauttivat tästä kovasti. Monesti lapset kokevat, että he kommunikoivat helpommin eläinten kanssa kuin ihmisten. Lapsen minäkuva voi muuttua, yhteys muihin ihmisiin sekä muuhun ympäristöön helpottuu. (Gäng 1990, 72.)

Nykypäivän tutkimukset todistavat, että lemmikin omistajalla on pienempi riski sairastua eri sairauksiin kuin sellaisella ihmisellä, jolla ei ole lemmikkiä. Ihmiselle lemmikin vaikutus on kokonaisvaltainen eli fyysinen, mentaalinen ja psykologinen. On todettu, että eläimet auttavat ihmisiä monenlaisissa tapauksissa. Eläimet parantavat kroonisten psykiatripotilaiden vuorovaikutuskykyä muiden ihmisten kanssa. Eläimet pystyvät monesti myös lievittämään masennusta, ne vähentävät yksinäisyyden tunnetta sekä antavat turvallisuuden tunnetta.(Vartiovaara 2006.)

Lemmikeillä on siis paljon positiivisia vaikutuksia ihmisiin. Noin 80% lemmikin omistajista tuumi, että lemmikki pystyy omalla tavalla lohduttamaan omistajaansa eri elämäntilanteissa. 60% omistajista oli sitä mieltä, että lemmikin kanssa on helpompi solmia uusia tuttavuuksia. Lemmikit auttavat myös toipumaan eri sairauksista nopeammin. Erinäisissä tutkimuksissa todettiin, että sydäninfarktin saaneiden potilaiden kuolleisuus oli lemmikkieläimen takia jopa kolmanneksen pienempi kuin sellaisilla potilailla, joilla ei ollut lemmikkiä. Tutkimuksen yhteydessä huomattiin myös, että lemmikkieläinten omistajilla sydäntautikuolleisuus on 3% normaalia pienempi. Eräiden havaintojen mukaan eläimen ja ihmisen suhde voi jopa pidentää ihmisen elinikää. Niin suuri vaikutus eläimellä voi olla ihmisen hyvinvoinnin suhteen. (Vartiovaara 2006.)

Pohjimmiltaan eläimen ja ihmisen välinen suhde on hyvin emotionaalinen. Kun ajatellaan, että emootiot ja neuropeptidit ovat mahdollisesti yhteydessä toisiinsa, voidaan todeta että eläinten tervehdyttävällä merkityksellä on vakaa tieteellinen pohja. Mikä on sitten se eläinten vaikuttava voima ihmiseen? Varmasti osittain se johtuu emotionaalisesta liitosta, ja ihmisen sosiaalisesta tarpeesta sitoutua johonkin hyvään. Monille yksinäisille ihmisille lemmikit tuovat elämään tarpeellista järjestystä ja rutiineja. Lisäksi lemmikit opettavat ottamaan vastuuta. Lemmikit eivät arvostele omistajaansa, niin kuin muut kanssaihmiset, vaan ne rakastavat

ehdoitta omistajiaan. Ihminen kaipaa rinnalleen sellaista kaveria, joka ei kritisoi ja johon voi luottaa. Toinen ihminen ei aina tällainen ole. (Vartiovaara 2006.)

On tutkittu, että helliessä lemmikkiä verenpaine laskee. Muutoksia tapahtuu myös neurokemiallisessa hormonierityksessä: dopamiinin, beetaendorfiinien, prolaktiinin, ja oksitosiinin erityis verenkiertoon kasvaa. Tämän seurauksena ihmisen mieliala kohoaa, turvallisuuden tunne kasvaa ja ihminen on rauhallisempi ja onnellisempi. Stressin laskijana lemmikki on oiva apuri. Tutkimuksessa selvisi, että lemmikki on myös tavattoman tarkka huomaamaan omistajansa vaikeudet. Ne saattavat huomata hyvinkin pienet muutokset käyttäytymisessä. Sellaiset muutokset, joita ei muut ihmiset huomaa. Lemmikit voivat todeta, jos diabeetikon verensokeri laskee, ne huomaavat maanisyyden tai maanis-depressiivisen käyttäytymisen alkamisen tai ne voivat jopa haistaa syövän. (Vartiovaara 2006.)

Ihmisillä on kasvuaikana tarve kosketukselle. Pienille vauvoille äidin lämpö ja kosketus merkitsevät turvallisuutta. Lapset oppivat, että halaukset ja muut myönteiset ruumiilliset kosketukset ovat osoitus rakkaudesta. Koko lapsuuden ajan opitaan, että hyväilyt ja kosketukset tarkoittavat turvallisuutta ja rakkautta. Kun ihminen varttuu, niin yhtäkkiä koskettamista pidetäänkin vieraana käsitteenä. Ihmiset eivät enää uskalla kosketella toisiaan niin vapaasti. Jokin kieltää heitä. Osittain se voi olla alitajuista, osittain kasvatuksesta johtuvaa. Joidenkin vieraiden ihmisten kosketus saattaa tuntua epämukavalta. Vain kaikkien läheisimpien ihmisten kosketus tuntuu sallitulta ja hyväksyttävältä. Ihmisellä on tarve koskettaa, niinpä monesti tätä tarvetta voi tyydyttää silittämällä ja hyväilemällä eläimiä. Muun muassa tämän asian takia lemmikkieläimet ovat monelle ihmiselle erittäin tärkeä asia. Eläimille uskalletaan monesti näyttää rakkautensa kuin ihmisille. Eläin ei tuomitse tai pistä vastaan. Eläimen voi huoletta painaa itseään vasten ja kokea samanlaisen perusturvallisuuden tunteen kuin pienenä. Eläintä voi helliä ja sille

voi kertoa kaikki huolensa. Se on terapeutinen ja helpottava kokemus monelle. (Hallgren 1989, 15-16.)

3.3 Eläimet ja nuori

Nuoruuteen kuuluvat olennaisesti erilaiset sekasortoiset tunteet ja yhteenotot aikuisten kanssa. Monille nuoruus on erittäin sekavaa ja suurten vaikeuksien aikaa. Teini-ikäinen ei saa olla enää lapsi, mutta ei ihan vielä aikuinenkaan. He haluaisivat jo itse päättää millä tavoin ratkaisevat omat ongelmansa ja he haluaisivat jo elää omaa elämäänsä. Kuitenkin samaan aikaan he ovat vielä vanhempien, opettajien ja muiden aikuisten melkoisen tiukassa ohjauksessa ja valvonnassa. Tästä johtuen, he eivät vielä voi määrätä paljoakaan omasta elämästään. Vain harvoin, vanhemmat onnistuvat antamaan nuorelle sopivasti vapautta määrätä omasta elämästään perheen ja yhteiskunnan asettamien rajoitusten myötä. (Hallgren 1989, 39-41.)

Tunteet kuohuvat teini-iässä. Silloin petytään, jännitetään, kärsitään, inhotaan, iloitaan, haastetaan ja ahdistutaan. Nuorella tunteet ovat erityisen voimakkaita koko ajan. Mennään ilosta ahdistukseen, tunnemyrsky on valtaisa. Monesti nuoret saattavat ajatella, että elämä on elettävä ennen kuin on myöhäistä, eikä seurauksia välttämättä ajatella. Jännityksellä saadaan lisää maustetta elämään. Aikuisena emme osaa enää palauttaa niitä nuoruuden tunteita mieleemme. Voimme kyllä muistaa nuoruuden tapahtumat, mutta emme muista tarkalleen, että miltä ne silloin tuntuivat. Muistikuvat eivät enää herätä eloon niihin liittyviä tarkkoja tunteita. Näiden asioiden takia aikuiset eivät voi ymmärtää nuoria koskaan täysin. Aikuiset ovat unohtaneet kaikki nuoruusvuosiin liittyvät tunteet, eivätkä enää pysty sisäistämään uudelleen niitä samoja tunteita. Tämän takia heidän voi olla

vaikea ymmärtää nuoria, jotka haluavat jännitystä tavalliseen arkipäiväänkin. (Hallgren 1989, 39-41.)

Teini-ikäiselle koira voi monesti olla todella hyvä kaveri ja helpottava tekijä elämän eri pyörteissä. Koira voi olla nuorella tukena ja tiennäyttäjänä erilaisissa vaikeissa tilanteissa. On tutkittu, että lasten tullessa teini-ikään, nuorten kiintymys perheen lemmikkieläimiin kasvoi ja syveni. He uskoutuivat perheen lemmikkieläimille helpommin ja enemmän kuin ennen. Lemmikkieläimillä todettiin olevan myös nuorien jännittämistä vähentävä vaikutus. Tutkimuksissa on voitu todistaa, että nuorilla, joilla on lemmikkieläimiä tai jotka muuten ovat eläinten kanssa paljon tekemisissä, on parempi itseluottamus kuin niillä, joilla ei ole eläinkontakteja. Yhtenä syynä tähän on, että eläimet eivät tuomitse, vaan ne ovat uskollisia. Eläimet eivät arvostele, vaan antavat omistajalleen mahdollisuuden tuntea itsensä tärkeäksi. Vankka itseluottamus rakentuu ennen kaikkea omantunnonarvoon, itseänsä tärkeäksi tuntemiseen ja tietoon siitä, että on tarvittu. Nyky-yhteiskuntamme nuorille nämä ovat ennen kaikkea tärkeitä asioita. Heillä ei ole kovinkaan usein välttämättä tilaisuutta kokea näitä elämän myönteisiä näkökohtia. (Hallgren 1989, 39-41.)

Nuorilla tunnesuhteet ovat usein työläisiä ja kiihkeitä. Ne voivat olla täynnä erilaisia yhteenottoja. Tunteet saattavat törmätä helposti menettämisen pelkoon, ulkopuolelle jäämiseen, hylätyksi tulemiseen ja torjutuksi tulemisen pelkoon. Joskus tunnesiteiden solmiminen ihmiseen tuntuu nuoresta todella vaikealta ja pelottavalta, hän kokee erityisesti tunnesiteiden katkeamisen erityisen kipeänä. Sen sijaan koiran ja teini-ikäisen väliset tunnesiteet eivät ole vaarallisia, eikä pelottavia. Ne antavat päinvastoin nuorelle mahdollisuuden ilmaista tunteitaan, sekä mahdollisuuden syvempien tunteiden harjoitteluun. Eläimet ovat tunnepohjaisissa suhteissa vähemmän pelottavia ja helpommin hallittavissa kuin ihmiset. Eläinten tuoma lämpö, läheisyys, kosketus ja vaaraton elehtiminen

kuvastavat laadullisesti inhimillistä tunnekäyttäytymistä. Kasvatuksen yhtenä tavoitteena on opettaa kasvavia nuoria ottamaan ja kantamaan vastuuta. Monesti nuoret suhtautuvat huolettomasti omiin ja perheiden tavaroihin ja muuhun omaisuuteen. Koiran myötä nuoren on helppo opetella ottamaan vastuuta, koira kuuluu olennaisesti perheeseen ja siitä on pidettävä huolta. Monesti nuoren on helppoa ottaa koirasta vastuuta, koska se on mieluisaa ja ihan luonnollista. Nuori myös huomaa, että jos koirasta ei huolehdi, niin se voi huonosti. Tämän kautta nuori oppii vähitellen yhä suurempaan vastuullisuuteen ja oppii omaksumaan tämän osan tulevasta aikuisen roolistaan. (Hallgren 1989, 39-41.)

3.4 Kokemus

Kokemus on oleellinen osa työtämme, koska nuoret saavat todennäköisesti kokemuksia eläinten parissa toimimisesta. Eri ihmiset kokevat asiat eri tavoin. Joitain henkilökohtaisia ja syviä kokemuksia ei välttämättä pystytä mitenkään mittaamaan tai selittämään. Olemme ainakin itse huomanneet eläinten kanssa ollessamme näin tapahtuneen monta kertaa. Eläimet saavat meissä aikaan sellaista hyvää oloa, mitä ei edes sanoin pysty aina selittämään. Joten halusimme hiukan avata käsitettä kokemus.

Käsitteelle kokemus ei ole yksiselitteistä määritelmää. Yleisesti sillä tarkoitetaan tunnetta, jossa on kokemista (noesis) ja kokemisen kohde (noema). Ihmisen kokemus muodostuu sillä hetkellä vaikuttavasta elämyksellisestä tilasta, jonka taustalla vaikuttaa ihmisen oma vuorovaikutus ja elämäntilanne, jotka hän kokee sisäisesti merkityksellisenä. Käsitteenä kokemus kuvaa ihmisen kulttuuriin soistumisen, kasvamisen ja oppimisen eri prosesseja. Ihmisen elämä on täynnä erilaisia kokemuksia ja niiden tuomaa virtaa. Kokemuksen avulla ymmärretään tunnelmia, tunteita, aistimuksia, elämyksiä ja erinäisiä tunteita. Sillä ymmärretään

jopa koko elämän arvo, mutta ennen kaikkea hetkien arvo. Ihmisten kokemuksiin ja heidän koko elämäänsä sisältyy laaja tunteiden ja sävyjen määrä. Tämä kirjo muodostaa eletyn elämän merkityksiä.

Ihmisten kokemukset ovat fenomenologisen tutkimuksen kohde. Fenomenologia on yritys kuvata kokemusta suoraan sellaisena kuin se on eikä selittää tai analysoida sitä. (Kajaanin Ammattikorkeakoulu 2009.)

Kun tajunnallinen toiminta valitsee kohteensa, ihminen kokee elämyksiä, elämyksissä kohde ilmenee ihmiselle jonakin. Todellisuus ei tällöin ole enää merkitykseltön, vaan tarkoittaa jotain. Toisinaan kohde on helppo tunnistaa, toisinaan ei. Toisinaan ihmisen on vaikea tai mahdotonkin käsittää mistä hänen kokemuksensa on. Vaikka kokemuksen kohde jäisikin epäselväksi, elämys on silti todellinen. (Perttula 2005, 116.)

Fenomenologinen erityistiede pitää kokemusta suhteena. Onkin siis luontevaa kutsua kokemusta merkityssuhteeksi, erityiseksi suhteeksi. Kokemuksen rakenne on suhde, joka liittää subjektin ja objektin yhdeksi kokonaisuudeksi. (Perttula 2005, 116 – 117.)

Elämäntilanne (situaatio) on se todellisuus, johon ihminen on suhteessa. Kokemuksen tutkijan on tärkeää ajatella, millaisista todellisuuksista elämäntilanteet voivat koostua. Ihmisellä on kaksi tajunnallisuuden toimintatapaa, psyykinen ja henkinen. Ne luonnehtivat tajunnan kahta tapaa ymmärtää elämäntilannetta ja sen aiheita. Niillä on yhteinen tajunnallinen tehtävä: saada elämäntilanne merkittävään ihmiselle jotakin. Kokemuksenmuodostumisen perusmekanismi on kaikessa tajunnallisessa toiminnassa sama. (Perttula 2005, 117.)

Psyykkinen toimintatapa merkityksellistää elämäntilannetta ilman kieltä, käsitteitä ja sosiaalisesti jaettuja merkityksiä. Psyykkisen myötä suhde elämäntilanteeseen on välitön ja suora. (Perttula 2005, 117.)

Henkisen toimintatavan avulla voi käsittää jotain siitä, miten toiset ihmiset ymmärtävät. Henkisen avulla voi myös kuvata kokemuksia toisille ihmisille. (Perttula 2005, 118.)

4 JUMALA, ELÄINTEN YSTÄVÄ

Osana kristillistä ekoteologiaa on syntynyt spesifisti eläimen ja ihmisen suhteeseen liittyvään jumalapohdintaan, josta voidaan puhua eläinteologiana. Eläinteologia on käsitteenä vasta parinkymmenen vuoden ikäinen, tämä kertoo siitä, miten vähän eläinkysymys on teologeja kiinnostanut. (Kainulainen 2009, 79.)

Raamatussa on runsaasti viittauksia Pyhän maan eläimistöön, useimmat niistä ovat kotieläimistä. Yleisimmistä villieläimistä kerrotaan samalla lailla kuin pe-toeläimistä, jotka uhkasivat karjaa ja ihmisiä. Niiden mainintojen lisäksi, joissa kerrotaan eläimistä joka päiväisessä elämässä, eläimiin viitataan paljon myös vertauskuvallisesti. (Hietala-Spaskos 1983, 18.)

Raamatussa mainitaan villieläimistä susi, pantteri, sakaali, villikoira, karhu, leijona, metsäkauris, lehmäantilooppi, peura, kettu, gaselli, vuorikauris, jänis, yölepakko, hyeena ja käärme. Kotieläimiä taas olivat aasi, lammas, härkä, vuohi, muuli, mehiläinen, kameli, sika, hevonen, lehmä, koira, sonni, kukko ja kana. Eläimet ovat suuri ja olennainen osa Jumalan luomakuntaa. Raamatussa ryhmitellään eläimet kolmeen pääryhmään: maaeläimet, siivekkäät eläimet ja merieläimet. (Ei-nola 2011, 112.)

Voisivatko eläimet toimia jumaluusopin opettajina? Kysymys voi olla kenties yllättävä, mutta vastaus jonka Raamattu antaa voi olla vielä yllättävämpi. (Veijola 1990, 45.)

Kysy sinä eläimiltä, ne kertovat sen sinulle,
kysy taivaan linnuilta, ne sen sinulle ilmoittavat.
Katso maata, se on valmis opettamaan,
meren kalatkin sen sinulle kertovat.
Kaikki ne tietävät tämän:
Herra itse on kaiken tehnyt,

hän, jonka kädessä on kaikki mikä elää,
jokaisen ihmisen henki. (Job. 12:7 – 10)

4.1 Eläinsuojelu

Piispa Voitto Huotari hiippakuntakokouksen avauspuheessaan Mikkelissä 2001, käsitteli eläinten asemaa ja hahmotteli eläinystävällistä yhteiskuntaa. Siinä samalla hän kiinnitti huomiota, siihen, miten erilaisissa asemissa eläimet ovat. Kaikilla eläimillä ei suinkaan mene huonosti, lemmikit saavat nykypäivänä parempaa hoitoa ja huolenpitoa kuin koskaan. Hänen mukaansa Raamattua voi lukea eläinten oikeuksien näkökulmasta. Niin kutsuttu luontopsalmi (Ps.104) kuvaa, kuinka sekä eläimet että ihmiset ovat yhtä lailla riippuvaisia Luojasta ja saavat häneltä ravinnon. Kuitenkin Huotari muistuttaa, ettei Raamatusta tule etsiä yksityiskohtaisia menettelytapoja suhteessa eläimiin, kuin vain esimerkkeinä. (Hytönen 2003, 60.)

Otsa hiessä sinun on hankittava leipäsi, kunnes tulet maaksi jälleen,
sillä siitä sinut on otettu. (1.Moos 3:19)

Ihmisen tehtävä on tehdä hikistä työtä, jos haluaa saada asiat järjestyseen. Tämä työ olisi paljon hikisempää ilman eläimiä. Raamattu osoittaa eläimiä kohtaan suurta arvostusta. Eläimiä tulee kohdella kunnioittavasti. (Pihkala 2010, 34.) Jumalan suhde eläimiin tai kasveihin on isällinen rakkaus, huolenpito ja myötätunto. Näin Jumala halusi näyttää meille ihmisille mitä on Jumalan rakkaus, koska ihmiset ovat suurempi arvoisia kuin eläimet ja kasvit. (Veijola 1990, 50.) Piispa Huotarin mukaan kohtuullisuus elämääntavoissa suojelee ihmisten lisäksi eläimiä. Kun eläimiä käytetään hyväksi, olisi tyydyttävä korkeintaan ihmisen perustarpeiden tyydyttämiseen. Koe-eläinten käyttö on perusteltua uusien lääkkeiden kehittämiseen, mutta kosmeettisten tuotteiden kehittämiseen vähintäänkin kyseenalaista. Myöskin metsästys ja kalastus ovat Huotarin mielestä hyviä harrastuksia luonnos-

sa liikkuvalla, mutta pelkkänä jahtaamisen ilona ilman lisäravinnon hankkimista se on arveluttavaa toimintaa. (Hytönen 2003, 61.)

Kunnon ihminen muistaa karjansa tarpeet, jumalaton ei sääliä tunne.
(sanal. 12:10)

Eläinten kohtelussa näkyy usein ihmisen hyvyys, mutta myös valitettavan usein ihmisen pahuus (Pihkala 2010, 34). Ja vaikka aikaisemmin mainitsin kuinka ihmiset ovat suurempi arvoisia kuin eläimet ja kasvit, ei meillä ole valtakirjaa tuhota ja saastuttaa luontoa tai rääkätä eläimiä (Kainulainen 2009, 76). Jumala on antanut ihmiselle ohjeen toimia rakastavasti luomakuntaansa ja luomiaan kohtaan, tämä koskee myös eläimiä. Ihminen on monin tavoin eläimistä riippuvainen, biologisesti eläimet huolehtivat ekosysteemin toimivuudesta. Kaikilla eläimillä, jopa isolla karhulla ja pienellä madolla on molemmilla luonnossa tärkeä tehtävä. (Pihkala 2010, 34.) Pahuuteen puuttuu usein eläinsuojelu. Eläinsuojeluasialla tarkoitetaan kaikkia sellaisia toimenpiteitä ja toteutuksia, joiden tavoitteena on suojata mahdollisimman hyvin koti- ja luonnonvaraisia eläimiä kärsimyksiltä ja samalla parantaa eläinten elinoloja (Einola 2011, 118). Ihmisen suhde luonnon ihmeellisyyteen on kunnioitusta, kiitollisuutta ja huolenpitoa täynnä. Vanhan testamentin sapattisäännöksissä muistetaan myös eläimiä, niidenkin lepo on turvattava. (Kainulainen 2009, 77.)

Kaikki ihmisen yhteiskuntamuodot on rakennettu eläinten varaan. Metsästäjäkeräilijät saavat saalista ravintoa. Ennen pellot kynnettiin eläinten avulla. Eläin on ihmisen vanha kumppani. Koira polveutuu sudesta, koira vartioi pihaa ja on jopa joskus paras ystävä. Villihevosesta tulee ihmisen luotettu kumppani. Lemmikkieläimen rakastaminen ei ole vain moderni ilmiö, vaan ihmisen ja eläimen suhde on ikiaikainen. (Pihkala 2010, 34.) Eläimet olivat alunperin ihmisen kumppaneita ja ihmisen ja eläimen välinen ystävyys perustuu jo luomiseen. Jumala teki toisen luomiskertomuksen mukaan eläimen yksin olevalle ihmiselle kumppaniksi huo-

mattuaan, ettei eläin ole yhteensopiva kumppaniksi, hän loi ihmisen. Kun ihminen antoi jokaiselle eläimelle nimen, syntyi perusta läheiselle suhteelle ihmisen ja eläimen välille. (Kainulainen 2009, 76.) Kuitenkin ihminen monesti käsittelee ja pitää eläintä omaisuutena. Omaisuus on jotain elotonta tai symbolista. Se on jotain, millä ei ole omaa tahtoa ja joka ei tunne tai tiedosta mitään. Eläimen rinnastaminen omaisuuteen tai hyötyä tuottavaan välineeseen on tapa tehdä siitä eloton. Tällä alleviivataan eläimen ja ihmisen eroa. Tämä on kristillisesti ajatellen harhaaskel. On toki ilmeistä, että kristinusko on kautta aikojen arvostanut ihmistä enemmän kuin eläintä. Raamatossa sanotaan, että eläimissäkin on ”elävä henki” – se mitä kristinuskon teologia kutsuu sieluksi. Vedenpaisumuksen jälkeen Jumala tekee liiton sekä ihmisen että ”kaikkien elävien olentojen kanssa”. Raamatullisesti katsoen eläin on siis elollinen olento ja siinä mielessä samanlainen kuin ihminenkin. (Laitila 2007, 193 – 194.) Lapselle voi olla todella hyvää kasvatusta hoitaa lemmikkiä. Parhaimmillaan siinä kokee onnistumista tehtävässään huolehtia toisesta, ja toinen palkitsee sen kiintymyksellä. Pahimmillaan taas ihminen harjoittaa siinä pahansuopaisuuttaan, nauttii saadessaan käyttää valtaansa ja toinen kärsii siitä. (Pihkala 2010, 34.) Raamatullisessa ajattelussa valtaan, liittyy oleellisesti myös vastuu ja tilintekovelvollisuus. Sille, jolle on valtaa annettu, on myös vastuu Jumalan edessä siitä, miten valtaa on käytetty. Jumala on vallan meille ihmisille suonut, mutta valtaa tulee käyttää Jumalan antamien eettisten normien ja arvojen mukaisesti. (Hytönen 2003, 63.)

Kertomus Nooasta(1.Moos. 6 – 9) osoittaa tämän selvästi. Ihmisen pahuus herättää Jumalan vihan – ja ketkä pelastettiinkaan arkkiin? Jokaisen eläinlajin edustajat tiettenkin. Niitä oli arkissa paljon enemmän kuin ihmisiä. Tässä kertomuksessa huomaa Jumalan arvostuksen luomakuntansa jäseniä kohtaan. (Pihkala 2010, 34.)

Vedenpaisumuskertomuksen jälkeen Raamatussa puhutaan eläinten kasvatuksesta selviönä osana ihmisten yhteiskuntaa. Nykyään kuitenkin eläinten kasvatusta on meille suuri haaste. Ainakin osa suurteollisista karjankasvatustilastoista on ongelmanamme, siellä voidaan ahtaa eläimet hyvin ikäviin oloihin vailla riittävää tilaa, valoa ja vapautta. Meidän onkin kysyttävä, miten voimme toimia syntisiä rakenteita vastaan ja toteuttaa varjelen kutsumustamme. (Pihkala 2010, 35.) On jo pitkään ollut asenne ja sitä taitaa esiintyä vieläkin, että eläimet ovat kuin koneita, jotka eivät tunne kipua ja tuskaa, joten sen vuoksi niitä voi kohdella kuinka haluaa ja kuinka julmasti vain. Mutta on maailmassa myös sellaisia ihmisiä, joiden mielestä eläimiä on pyrittävä kohtelemaan hyvin ja että kaikenlainen julmuus ja raaquus eläinten suhteen on kiellettyä. (Einola 2011, 118.)

Fransiskus Assisilainen oli suuri eläinten ystävä, joka ajoikin eläinten suojelu asiaa eteenpäin. Katolinen kirkko julisti hänet pyhimykseksi jo vuonna 1228. Häntä kunnioitetaan mm. eläinten suojelupyhimyksenä. (Einola 2011, 118.) On mahdollista että Assisilainen on saanut Kelttejen lähetystyöstä vaikutteita. Franciscus on tunnettu rakkaudestaan eläimiin, joita hän nimitti sisarikseen ja veljikkeen. Hänes-tä kertovissa legendoissa kuvataan miten hän saarnasi linnuille tai kesytti suden, niin että susi ja kyläläiset elivät sovussa suden elämän loppuun saakka. (Kainulainen 2009, 80.)

4.2 Ekoteologia

Vaikka jo 1900-luvun alkupuoliskolla eräät luonnontieteilijät kiinnittivät huomiota kehkeytyvään maailmanlaajuiseen ympäristökriisiin, uhka kriisistä alkoi tulla yleiseen tietoisuuteen vasta 1960-luvulla. Mutta vielä silloin ei kirkkojen ja kirkkoliittojen teologisissa dokumenteissa näkynyt juurikaan merkkejä ekologisen haasteen kohtaamisesta. Amerikan luterilaisen kirkon (LCA) vuonna 1972

ilmestynyt konferenssiraportti *The Human Crisis in Ecology* on ensimmäisiä kirkkojen dokumentteja, joissa käsiteltiin ympäristökriisin haasteita teologialle. Siinä todettiin, että vaikka teologiassa on paljon ekologiakin aineksia, on varsinkin viime vuosisadan teologinen perintö hyvin epäekologista. (Veikkola 2007, 21 – 23)

Jumala sanoi vielä: Minä annan teille kaikki siementä tekevät kasvit, joita maan päällä on, ja kaikki puut, joissa on siementä kantavat hedelmät. Olkoot ne teidän ravintonanne. (Moos. 1:29.)

Tässä kehoitetaan syömään kasviksia ja hedelmiä. Kuitenkaan Raamatussa ei sanota, että lihan syönti olisi syntiä. Vanhassa testamentissakin jaettiin eläimet puhtaisiin ja saastaisiin eläimiin, joista puhtaaksi mainittuja sai käyttää ravintona (Einola 2011, 112). Mutta karjaeläinten kasvatus vie paljon energiaa ja luonnonvaroja. Joten ihmiselle on terveellistä syödä kasviksia, mutta myös luomakunnalle. Ei kuitenkaan ole tarkoitus, että koko maailma lopettaisi lihansyönnin. Mutta kunhan edes muokkaisimme ruokavalionme terveys-suositusten mukaiseksi, eli kasvisvoittoiseksi, olisi sillä jo hyvin suuri merkitys luomakunnalle. (Pihkala 2010, 35.) Timo Veijola esittää, että luomiskertomuksen mukaan ihminen ja eläin luotiin alunperin tovereiksi, joskaan ei tasavertaisiksi. Aluksi ihmiselle annettiin valta hallita eläimiä, mutta ei käyttää ravinnoksi. Kun yhteys Jumalaan ja toiseen ihmiseen särkyi, seurasi viha ja pelko myös ihmisen ja eläimen kesken. Tässä yhteydessä ihminen sai luvan käyttää eläimiä ravintona viljakasvien ja hedelmäpuiden lisäksi. (Hytönen 2003, 62.)

Ihmisen rooli on olla luomakunnan taloudenhoitaja, pitää huolta siitä (Kainulainen 2009, 77).

Suomessa on alkanut näkyä kirkkojen vihertymistä ja ekologista oman pihan siivoamista. Evankelis-luterilaisessa kirkossa ympäristödiplomi on saanut hyvän vastaanoton. Ympäristödiplomin vaikutukset näkyvät arjen pienissä ratkaisuisissa. Diplomin saaminen edellyttää työskentelyä ekologisten näkemysten huomioon

ottamiseksi muun muassa seurakunnan energiaratkaisuissa, jätteen käsittelyssä, kuljetuksissa. Eläinten hyvinvointi näkyy diplomin kriteereissä suosituksena käyttää luomutuotteita sekä metsänhoidoin tavoitteissa. (Kainulainen 2009, 82.)

Joskus puhutaan nurjasta luomiskertomuksesta, jossa kerrotaan päivä päivältä kuinka ihminen tuhoaa Jumalan luoman maailman. On ihmisten syytä, että luomakunta huokaa tuskissaan. Eläimet etsivät ruokaa haisevilta kaatopaikoilta. Kasvit kuihtuvat ilmastomyrkköjen seurauksiin. Kalat kuolevat kemikaaleihin ja ylikalastukseen. Mutta me ihmiset voimme vielä pysäyttää nurjan luomiskertomuksen ja parantaa tapamme, ekologistua. Yksikin ekologinen teko voi vaikuttaa tulevaisuuteemme positiivisella tavalla. Mutta jos jatkamme samaan malliin kuin tähän asti, tuho tulee nopeampaa kuin pitäisi. (Pihkala 2010, 83.)

5 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimus käsittelee merkityksiä ja lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. (Eskola, Suoranta 2005, 13 – 14.) Kerromme tässä luvussa tutkimusongelmamme, eli mihin halusimme saada vastauksia tutkimuksellamme. Kerromme myös tutkimusmenetelmistämme.

5.1 Tutkimusongelmat

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia eläinten merkityksiä nuorten elämään. Halusimme tutkia eläimen merkitystä ja sitä voiko eläin toimia tukena nuorelle, koska nuorilla on nykypäivänä niin paljon ongelmia, ja apua on kuitenkin rajallinen määrä tarjolla. Jos eläin voisi toimia apuna nuorelle, siitä voi olla suuri apu kaikille.

Myös se, kuinka Raamattu ja teologia suhtautuvat eläimiin ja luomakuntaan, kiinnosti meitä. Löytyykö Raamatusta perustaa eläimen ja ihmisen väliselle suhteelle.

Eläimet ovat meidän kummankin sydäntä lähellä ja eläimillä on ollut meidän nuoruudessamme ja elämässämme suuri vaikutus, josta saimmekin idean tutkimukseemme ja tutkimusongelmiimme.

Tutkimusongelmamme:

1. Voiko eläin toimia tukena nuorelle?
2. Löytyykö Raamatusta perustaa eläimen ja ihmisen väliselle suhteelle?

5.2 Tutkimusmenetelmä

Toteutimme tutkimuksemme avoimella kyselyllä (LIITE 2), joka lähetettiin sähköpostilla tarkoin valituille henkilöille. Kyselyssä oli kirje, joka johdatti aiheeseen ja jossa kerrottiin työstämme (LIITE1). He ovat kaikki nuorisotyön ammattilaisia, joihin olemme tutustuneet harjoitteluittemme ja töidemme kautta. Lähetimme kyselymme sosiaalipedagogisenhevostoiminnan ohjaajille, perhekodin työntekijälle (sosionomi), kunnan nuoriso-ohjaajalle, 4H toiminnanohjaajille ja kennelliiton nuorisokoordinaattorille.

Päätimme lähettää kyselyt sähköpostilla, emmekä lähteä haastattelemaan, koska henkilöt asuvat ympäri Suomea ja näin säästimme matkakuluissa huomattavan summan. Mielestämme saimme kysymyksemme hyvin kirjattua ylös ja saimme kaikki haluamamme henkilöt vastaamaan kyselyymme.

Kyselyssämme oli 10 kysymystä, joista kolmessa ensimmäisessä (1 – 3/10) kysyttiin taustatietoja. Näitä olivat sukupuoli, ammatti ja kuinka kauan on työskennellyt nuorten parissa. Loput kysymyksistä (4 – 10/10) olivat avoimia ja käsittelivät nuoren ja eläimen mahdollista suhdetta ja omaa suhdetta eläimiin. Näiden kysymysten perusteella pystyimme vastaamaan tutkimusongelmiimme. Analysoimme kyselymme vastaukset kirjaamalla vastaukset ylös ja vertailemalla niitä keskenään.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Lähetimme 10 kyselyitä ja 10 vastasi kyselyymme, eli vastaus prosenttimme oli 100. Kysely lähetettiin pienelle, mutta tarkoin valitulle joukolle. Näin ollen tutkimus on suuntaa antava. Tunsimme kaikki kyselyyn vastanneet henkilökohtaisesti, mikä lisää tutkimuksemme luotettavuutta. Halusimme

toteuttaa kyselyn avoimena, jotta saimme mahdollisimman monipuoliset vastaukset kaikilta.

Tuloksissa olemme käyttäneet lukumääriä prosenttien sijasta, koska vastanneita oli pieni joukko, vain 10. Olemme myös kirjanneet tuloksiin suoria lainauksia kyselyistä, sillä niistä selviää paremmin mitä vastaajat ovat ajatelleet ja kuinka monipuolisesti.

6 TULOKSET

Pyrimme muodostamaan kyselymme kysymykset mahdollisimman selkeiksi ja avoimiksi. Emme halunneet johdatella vastauksia mihinkään suuntaan, vaan halusimme nuorisotyön eri ammattilaisten muodostavan ihan omanlaisensa ja mahdollisimman laajat vastaukset. Ensimmäisessä luvussa käsittelemme hieman kyselyyn osallistuneiden taustoja. Toisessa luvussa käsittelemme ensin vastaajien omia kokemuksia eläinten antamasta tuesta heille itselleen. Lisäksi kysyimme heiltä mielipidettä siihen, että pystyykö eläin toimimaan tukena nuorelle. Kolmannessa luvussa käsittelemme miten vastanneet käsittivät eläimen seuran auttavan nuorta, miten eläimet ylipäättään vaikuttavat nuoriin. Kysyimme myös voiko eläinten ja nuorten välisistä vuorovaikutussuhteista olla jotakin haittaa.

Kyselyyn osallistui yhteensä kymmenen erilaista nuorisotyön ammattilaista. Kaikki olivat naisia ja jokainen heistä oli työskennellyt nuorten parissa jo useita vuosia. Jokaisella kyselyyn vastanneella oli myös ollut itsellä eläimiä lapsena ja kaikki myös harrastivat tai toimivat jollain tavoin myös nyt eläinten parissa. Valitsimme kyselyyn osallistujat siltä pohjalta, että tunsimme itse heidät henkilökohtaisesti ja arvostamme heidän kaikkien ammattitaitoa nuorten parissa. Lisäksi tiesimme, että heillä kaikilla oli vankka kokemus eläimistä, sekä nuorista yhdessä ja erikseen. Tämän myötä ajattelimme heidän vastauksensa ja mielipiteensä olevan mahdollisimman laajoja ja monipuolisia.

6.1 Eläin tukena

Vastanneilta kysyttiin, että mitä tukea he olivat itse kokeneet saaneensa eläimiltä nuorina. Mitä he itse näkivät eläinten läsnäolon vaikuttaneen heihin, sekä oliko eläimistä heille jossain apua. Selkeästi eniten vastanneet olivat saaneet eläimiltä

ystävyyttä ja seuraa (9/10). Lisäksi kuusi oli saanut eläimiltä tukea ne toimivat heille lohtuna vaikeinakin hetkinä (6/10). Eläinten kautta uusia ihmisystäviä oli saanut kolme vastanneista (3/10). Osalle vastanneista eläimet olivat harrastus ja se toi heille tekemistä (4/10). Muutamat vastanneista mainitsivat eläinten opettaneen heille vastuuta (3/10).

Kysyimme vastanneilta, että pystyykö eläin heidän mielestään toimimaan tukena nuorelle. Pyysimme heitä kertomaan mahdollisia esimerkkejä eläimen positiivisesta vaikutuksesta johonkin nuoreen. Vastanneista miltei kaikki (9/10) oli sitä mieltä, että eläin voi toimia tukena nuorelle. Vastanneet mainitsivat erilaisia positiivisia asioita mitä he olivat huomanneet eläinten läsnäolosta aiheutuneen nuorille. Eläimellä on rauhoittava vaikutus lapsiin ja nuoriin. Eläin pystyy antamaan pyyteetöntä ystävyyttä, läheisyyttä ja turvallisuuden tunnetta. Eläin on luotettava ja sille voi aina kertoa huolia. Eläin ei arvostele eikä tuomitse. Se kuuntelee aina. Pahan olon tullessa eläintä voi olla paljon helpompi halata kuin ihmistä. Eläimen kanssa touhuaminen virkistää mieltä sekä saa ajatukset pois huolista. Eläimet saavat ihmisen elämään hetkessä ja nauttimaan niistä hetkistä. Eläin saa myös ujut ja sulkeutuneet lapset avautumaan ja ilmaisemaan tunteitaan paremmin.

Itse olen huomannut monen lapsen ja nuoren rauhoittuvan eläimen läsnä ollessa. Itselläni on keskikokoinen koira, joka on ollut usein töissä mukana ja se on saanut lapset keskittymään ja käyttäytymään rauhallisemmin. Työssäni olen tavannut nuoria joilla on ongelmia kotona ja heille omat lemmikit ovat erittäin tärkeitä.

Olen nähnyt kun nuori tyttö on tukeutunut omaan koiraansa, kun hänellä on ollut paha olla ja häntä kiusattiin. Lemmikin avulla hän tutustui uusiin ihmisiin ja koki, että aiempi ujous oli hävinnyt, kun turvallinen lemmikki oli hänen kanssaan.

Pelkästään tukena eläin on varmasti niin nuorille kuin vanhoillekin korvaamaton. Eläimet kuuntelevat hiljaa, ovat läsnä, eivätkä jätä meitä

vaikka olisimme kuinka rikki. Tiedän nuoria, jotka ovat suuren menetyksen kohdatessa turvautuneet eläimiin ja niiden tuomaan terapeuttiseen tukeen.

6.2 Nuori ja eläin

Vastanneilta kysyttiin, että mitä kaikkea hyötyä eläimen seurasta voi nuorelle olla. He mainitsivat, että eläimelle voi olla helpompi kertoa vaikeita asioita, eikä se pilkkaa tai naura. Eläin antaa usein myös halata itseään, sekä sitä on mukava rapsutella. Nuori pystyy kommunikoimaan eläimen kanssa ilman, että hänen tarvitsee ajatella mitä muut ajattelevat. Hän saa läheisyyttä ja hellyyttä eläimeltä. Lisäksi eläimet opettavat vastuuta ja huolenpitoa. Eläinten avulla nuori voi solmia uusia ihmissuhteita, koska heillä on yhteinen kiinnostuksen kohde. Eläimestä saa turvaa, se aktivoi arjessa ja kasvattaa nuoren itsetuntoa ja itseluottamusta. Eläin voi tyydyttää nuoren läheisyyden kaipuuta, omalla tavallaan. Se voi antaa kiintymyksellään nuorelle tunteen siitä, että hän on tärkeä. Eläin opettaa nuorelle empaattisuutta. Moni nuori rentoutuu eläimen seurassa ja on oma itsensä. Eläin voi olla tunteiden tulkki nuorelle. Eläin on herkkä ja aistii ihmisen tunteet hyvin helposti, se opettaa tällä tavoin nuorelle itsehillintää, sillä nuoren ollessa esimerkiksi hermostunut, eläin aistii sen ja on itsekin hermostunut. Eläimen läsnäolo poistaa yksinäisyyden tunnetta. Eläinten avulla myös herkkyys toisten ihmisten kanssa toimimiseen voi lisääntyä.

Nuorelle eläimen halaaminen, rapsuttelu ja puhuminen on helppo tapa purkaa kaikki päivän tapahtumat.

Usein eläin saa nuoren rentoutumaan ja olemaan oma itsensä. Tämä edesauttaa monissakin tilanteissa, kuten esimerkiksi jos nuori on ujo, niin eläimestä jutellessa on helpompia tutustua uusiin ihmisiin.

Eläin on helposti lähestyttävä ja luotettava. Eläimen kautta nuoren voi olla helpompi lähestyä toisia nuoria tai aikuisia. Eläimen hoitaminen opettaa nuorelle myös vastuuntuntoa ja empatiaa.

Vastanneilta kysyttiin, että miten eläimet voivat heidän mielestään vaikuttaa nuoreen. Heitä pyydettiin kertomaan esimerkkejä mahdollisista tilanteista, joita he ovat työssään nähneet ja jossa eläin on jollain positiivisella tavalla vaikuttanut nuoreen. Vastanneet mainitsivat eläinten eri tapoja vaikuttaa nuoriin. Eläimillä on hyvin rauhoittava vaikutus nuoriin. Eläimet saavat iloisella olemuksellaan nuoreenkin paremmalle tuulelle. Joskus eläin saattaa olla nuorelle jopa ainoa ystävä, silloin se on hänelle erittäin tärkeä tuki. Eläimen seura saa nuoren rauhoittumaan, rentoutumaan, keskittymään ja vaikuttaa positiivisesti myös nuoren mielialaan. Pienikin onnistuminen ja kontaktin luominen eläimen kanssa saa nuoren erittäin onnelliseksi. Eläimet vaikuttavat nuoriin erittäin voimakkaasti. Niillä on erittäin merkittävä vaikutus nuoren positiiviseen mielentilaan.

Nuoren ollessa kovin jännittynyt on eläinkin usein sitä ja nuoren rentoutuessa myös eläin rauhoittuu. Eläin on eräänlainen peilikuva nuorten tunteista.

Mikäli nuoren kaveripiirissä on murheita, niin esimerkiksi lenkki koiran kanssa saa asiat näyttämään paljon paremmilta.

Nuorten koiraleireillä olen saanut useammankin kerran todistaa, että nuoren koti-ikävä tai paha olo on saatu katoamaan oman lemmikin avulla.

Tunnen pojan jolla on lievä AD/HD, mutta kuitenkin lemmikkiensä seurassa hän rauhoittuu. Esimerkiksi ratsastaessa hän keskittyy todella loistavasti ja on yhtä hevosen kanssa.

Olen kohdannut nuoren jolla oli itsetuhoisia ajatuksia perhe-ongelmien takia. Nuoren oma koira auttoi kuitenkin jaksamaan ongelmien yli ja se tuotti nuorelle positiivista energiaa.

Meidän tallissamme ei nuorien kohdalla esiinny ikinä käytöshäiriöitä, ei edes niiden nuorten kohdalla joilla on muualla hankaluuksia hallita aggressioitaan. Huonotkin päivät muuttuvat hyväksi heti talliin astuttaessa.

Kysyimme myös voiko vastanneiden mielestä nuorten ja eläinten vuorovaikutussuhteista olla nuorelle jotakin haittaa. Vastanneista suurin osa, eli kuusi (6/10) oli sitä mieltä, että nuoren ja eläimen vuorovaikutussuhteesta ei voi olla mitään haittaa.

Ei voi olla haittaa, kunhan valvotaan ja ohjataan tarpeeksi.

Ei ole haittaa, mutta joskus eläinten kanssa harrastavilla nuorilla on liian suuret odotukset menestyksestä ja joskus häviö voidaan ottaa kovinkin raskaasti. Koen kuitenkin, että häviöt ja epäonnistumiset kuuluvat kilpailuihin ja ne vaan kasvattavat luonnetta.

Kunhan muistetaan tukea nuorta myös vuorovaikutussuhteisiin muiden nuorten kanssa. Eläimet eivät kuitenkaan pysty korvaamaan ihmissuhteita. Toisaalta eläin voi toimia apuna uusiin ihmisiin tutustuttaessa.

En tiedä yhtään tapausta jossa näin olisi. Toisaalta jos nuori eristäytyy täysin eläinten seuraan, voi se haitata sosiaalisten taitojen kehittymistä. Itse kuitenkin näin aikuisena ajattelen, että sanonta "mitä enemmän tapaan ihmisiä, sitä enemmän pidän koiristani", on totta, en usko että nuorelle voi olla haittaa vuorovaikutuksesta eläinten kanssa.

Kaksi vastanneista (2/10) ei osannut sanoa tähän kysymykseen mitään ja kaksi vastanneista (2/10) oli sitä mieltä, että eläimen ja nuoren välisestä vuorovaikutussuhteesta voi olla jotain haittaa.

Mielestäni voi olla, jos vuorovaikutusta ei käytetä oikein. Jos esimerkiksi opettaja tuo luokkaan erittäin energisen koiran, joka luultavasti saa aikaan juuri päinvastaisen toiminnan kuin oppilaiden rauhoittumisen. Varsinkin jos joku oppilaista pelkää koiria, niin vuorovaikutussuhde ei ole positiivinen.

On mahdollista, että nuori jää seurustelemaan ainoastaan eläinten kanssa, jolloin sosiaaliset suhteet ihmisten kanssa kärsivät. Eläinsuojeluasioita tulisi miettiä aina silloin, kun eläimiä aletaan käyttää ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseen.

7 POHDINTA

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää millä kaikilla eri tavoilla eläimet voivat vaikuttaa nuorten hyvinvointiin ja miten kokonaisvaltaisesti ne vaikuttavat nuoriin. Tavoitteenamme oli toteuttaa kysely eläinten parissa kauan toimineille nuorisotyön ammattilaisille, joilla oli pitkäaikaista näkemyspintaa nuorten ja eläinten välisestä vuorovaikutuksesta.

Käytimme tutkimuksessamme kyselylomaketta, joka lähetettiin sähköpostilla jokaiselle vastanneelle. Valitsimme kyselyyn vastanneet sillä perusteella, että tiesimme heidän omaavan taustan eläinten ja nuorten parissa. He olivat kaikki toimineet jollain tavoin eläinten ja nuorten parissa, sekä heillä oli kaikilla myös ollut itsellään eläimiä nuorena. Ajattelimme näin ollen heidän omaavan mahdollisimman laajan kuvan eläimen ja nuoren kanssakäymisestä, sekä vuorovaikutuksesta. Kyselyn kysymykset muotoilimme mahdollisimman avoimiksi, jotta emme olisi johdatelleet vastanneita mihinkään suuntaan. Vastauksista muodostuikin hyvin laajoja ja mielenkiintoisia. Jotkut vastaukset yllättivät vähäsen, sillä kaikki vastanneet eivät ajatelleetkaan eläimen vaikuttavan kovin suuresti nuorten hyvinvointiin. Heistä sai sellaisen käsityksen, että eläimet toimivat nuorille enemmänkin vain harrastusvälineinä. Toisaalta oli hyödyllistä, että vastaukset vähän erisivät toisistaan, jotta saimme näkökulmia joka suunnasta.

Tutkimuksen tekemisessä auttoi meidän molempien vahva ja pitkä tausta eläimistä. Osasimme omien kokemustemme perusteella muotoilla ja kysyä kyselyyn osallistuneilta mielestämme kaikista hyödyllisimmät kysymykset. Lisäksi oli hyödyllistä, että tunsimme kyselyyn vastanneet, sillä se lisäsi kyselyn luotettavuutta.

Eläinteologiaa on tutkittu Suomessa vain vähän, joten tämä vaikeutti lähteiden löytämistä. Mutta kuitenkin löytyi mielenkiintoisia lähteitä jotka pohjautuvat Raamattuun. Osiota kirjoittaessa tuli mielenkiintoisia asioita vastaan, joihin ei ole koskaan itse kiinnittänyt huomiota, vaikka Raamattua on aika paljon käyttänytkin. Pohdimme myös teologiselta kantilta asioita. Halusimme liittää myös ekoteologian työhömmme, koska eläimet liittyvät suurella tapaa myös luontoon ja ympäristöön.

Opinnäytetyö oli pitkä, mutta opettavainen kokemus. Oli mielenkiintoista alkaa tutkia tällaista aihetta, joka todella kiinnosti itseä. Oli hienoa huomata miten ihmiset halusivat todella auttaa meitä, omien kiireidensä ohella. Tiesimme kyllä jo aikaisemmin, että eläimet vaikuttavat positiivisella tavalla nuoriin, mutta tutkimuksemme avasi asiaa meille vielä lisää ja vahvisti omia luulojamme. Nuorisotyössä voimme hyödyntää tutkimuksemme tietoja monella tapaa. Osaamme nyt ehdottaa nuorille eri eläintukimuotoja paremmin, jos näyttää että se olisi heille hyväksi. Voi olla, ettei osaa eläinten tuottamasta hyvinvoinnista pystytä edes ikinä millään mittaamaan. Se tuottaa sitä hyvää oloa ihmiselle, niin ettei sitä edes kukaan tietoisesti huomaa.

LÄHTEET

- Aaltola, E. 2004. Eläinten moraalinen arvo. Keuruu: Vastapaino.
- Barker, S.B. 1999. Therapeutic aspects of the human-companion animal interaction. *Psychiatric Times*.
- Baum, M. 1987. Hevonen sosialisatioprosessissa. Teoksessa Hevonen vammaisen palveluksessa. Suomentanut R. Lammi. Helsinki: Suomen Ratsastajainliitto.
- Beck AM. & Katcher AH. 1996. *Between Pets and People: the Importance of Animal Companionship*. Purdue University Press, West Lafayette, IN.
- Einola, J. 2011. Eläimet. Tampere: Mediapinta.
- Elmeranta, M. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Saatavissa: http://brahea.utu.fi/taydennyskoulutus/sote/soshepeda/index/esite_hevospeda_2010.pdf. Luettu 15.9.2011.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Vastapaino.
- Gäng, M. 1990. Heilpädagogisches Reiten. Teoksessa Gäng, M. (toim.) Heilpädagogisches Reiten und Voltigieren. München: Basel. 70-76.
- Hallgren, A. 1989. Ihmisen paras ystävä. Jyväskylä: Gummerus.
- Hietala-Spaskos, H. 1983. (Toim) Raamatun maat ja kansat. Kuvakartasto Pyhän kirjan syntysijoilta. Valitut Palat.
- Hines, L. & Fredrickson, M. 1998. Perspectives on animal-assisted activities and therapy. Teoksessa C.C. Wilson & D.C. Turner (toim.) Companion animals on human health. Thousand Oaks: Sage Publications, 23-39.
- Hytönen, M. 2003. Kirkko ja nykyajan eettiset kysymykset. Helsinki: Kirjapaja.
- Kajaanin Ammattikorkeakoulu. 2009. Kokemus ja käsitys. Saatavissa: http://www.kajak.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen_materiaali/Tukimateriaali/Kokemus_ja_kasitys.iw3. Luettu 16.2.2012.

- Kainulainen, P. 2009. Eläin Jumalan kuvana? Filosofisten ja teologisten mallien vaikutus asenteisiin. Teoksessa P. Kainulainen & Y. Sepänmaa (Toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus, 73 – 86.
- Kaski, M. 2001. Ratsastusterapia kehitysvammaisen lapsen kuntoutuksessa. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Porin yksikkö.
- Kranni, K. Mitä on Green Care – Eläin auttaa. Saatavissa: <http://www.gcfinland.fi/MitaOnGreenCarePaavalikko?name=elain&parentName=MitaOnGreenCarePaavalikko&parentSubName=MitaOnGreenCarePaavalikko>. Luettu 15.2.2012.
- Koistinen, K. 2005. Hevostoiminta ehkäisemään lasten ja nuorten syrjäytymistä. Teoksessa S. Okulov & K. Koukkari (toim.) Ratsastuspedagogiikasta sosiaalipedagogiseksi hevostoiminnaksi-sosiaalipedagogisen hevostoiminnan perusteet ja sovellutukset kokemuksina. Kuopio: Kopijyvä.
- Laitila, T. 2007. Eläinteologia – kohti rakastamisen viisautta ihmisen ja eläimen suhteessa. Teoksessa P. Kainulainen. (Toim.) Pyhän kosketus luonnossa. Johdatus kristilliseen ekoteologiaan. Helsinki: Kirjapaja, 183 – 197.
- Murcia, J. A. M., de San Roman, M. L., Galindo, C. M., Alonso, N. & González-Cutre, D. 2008. Peer's influence on exercise enjoyment: A self-determination theory approach. *Journal of Sports Science and Medicine* 7, 23-31.
- Odendaal, J. 2002. *Pets and our mental health*. New York: Vantage Press.
- Okulov, S. 2005. Eläimet hoitajana – vai yhteisö? Eläimet sosiaalisen kuntoutuksen välineinä. Tampereen Yliopisto. Sosiaalityön tutkimuksen seura.
- Perttula, J. 2005. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa J. Perttula & T. Latomaa (Toim.) Kokemuksen tutkiminen. Helsinki: Dialogia, 115 – 162.
- Pihkala, P. 2010. Luonto ja Raamattu. Kristillisen ympäristökasvatuksen juurilla. Helsinki: Lasten keskus.
- Rainio, S. 2006. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan täydennyskoulutuksen opintomateriaali. http://brahea.utu.fi/taydennyskoulutus/sote/soshepeda/index/esite_hevospeda_2011.pdf. Luettu 19.9.2011.

Rautiainen, S-M. 2011. Esipuhe. Teoksessa S-M Rautiainen (toim.) Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy, 10.

Rokka, A. 2011 Hevonen, talli ja niiden tuomat mahdollisuudet ratsastusterapiassa. Teoksessa S-M Rautiainen (toim.) Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy, 82-83.

Sandström, M. 2010. Psyyke ja aivotoiminta. Helsinki: WSOY.

Selvinen, S. 2011. Johdanto. Teoksessa S-M Rautiainen (toim.) Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy, 14.

Sivula, M. 2004. Ratsastuspedagogiikan täydennyskoulutus. Saatavissa: <http://www.hevostoiminta.net/10>. Luettu 15.9.2011.

Suomen Kennelliiton Kaverikoira-toiminnan kurssimateriaali 2008.

Suomen RatsastajainliittoRy.2006. Saatavissa:<http://www.ratsastus.fi/equipe>. Luettu 15.9.2011.

Suomen Ratsastuspedagogit ry. 2007. Saatavissa: <http://www.hevostoiminta.net/10>. Luettu 9.9.2011.

Suomen ratsastusterapeutit ry. 2010. Saatavissa: <http://www.suomenratsastusterapeutit.net/6> Luettu 8.9.2011.

Vartiovaara, I. 2006. Lemmikkieläimet ja ihmisen terveys. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00009. Luettu 12.9.2011.

Veijola, T. 1990. Ihminen missä olet? Vanha testamentti tänään. Helsinki: Suomen Pipliaseura.

Veikkola, J. 2007. Kristillisen ekoteologian kehitys. Teoksessa P. Kainulainen (Toim.) Pyhän kosketus luonnossa. Johdatus kristilliseen ekoteologiaan. Helsinki: Kirjapaja, 21 – 43.

LIITTEET

Kyselyn saatekirje

Hei!

Opiskelemme Ylivieskan ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogeiksi ja teemme opinnäytetyötä aiheesta, *Eläimestä tukea – Eläimen ja nuoren vuorovaikutus*. Opinnäytetyöhön liittyen toivoisimme saavamme vastaukset teiltä, alan asiantuntijoilta kyselyymme. Analysoimme paperit nimettöminä ja teemme yhteenvedon kaikista vastauksista, jonka liitämme osaksi työtämme. Olemme erittäin kiitollisia, että autatte meitä työmme etenemisessä! Kysely on melko avoin ja toivomme, että olette mahdollisimman monisanaisia ja kirjoitatte mietteenne vapaasti meille.

Ystävällisin terveisin Kaisa Karvonen ja Maria Poskiparta.

Mahdolliset tiedustelut ja valmiit kyselyt: kaisa.karvonen@cou.fi tai maria.poskiparta@cou.fi

- 1. Sukupuoli**
- 2. Ammatti**
- 3. Kuinka kauan työskennellyt nuorten parissa?**
- 4. Onko itselläsi ollut eläimiä nuorena? Jos on, niin mitä?**
- 5. Mitä sait itse eläimiltä nuorena? Oliko niistä sinulle apua jossain?**
- 6. Mitä teit eläintesi kanssa nuorena?**

7. Pystyykö eläin mielestäsi toimimaan nuorelle tukena? Oletko huomannut niin tapahtuvan jonkun nuoren kohdalla? Onko eläin saanut esim. jonkun nuoren voimaan paremmin?

8. Mitä hyötyä eläimen seurasta mielestäsi nuorelle voi olla?

9. Miten eläimet vaikuttavat nuoreen? Onko sinulla kenties jokin esimerkkiä, jossa eläin olisi vaikuttanut esim. nuoren mielialaan?

10. Voiko nuorten ja eläinten välisistä vuorovaikutussuhteista olla mielestäsi jotain haittaa?

SUURET KIITOKSET! ☺